

Avdeling for utdanning

Søknad om oppretting av Erfaringsbasert mastergradsprogram i ledelse, veiledning og aksjonsforskning i utdanningssektoren, og nedlegging av Erfaringsbasert masterprogram i utdanningsledelse.

Fakultetsstyret ved HSL-fakultetet vedtok følgende i møte 27. september 2016 (sak FS-28/2016 *Forslag om oppretting av Erfaringsbasert mastergradsprogram i ledelse, veiledning og aksjonsforskning i utdanningssektoren. Nedlegging av erfaringsbasert masterprogram i utdanningsledelse*):

- *Styret ved Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning anbefaler oppretting av Erfaringsbasert mastergradsprogram i ledelse, veiledning og aksjonsforskning i utdanningssektoren. Oppstart settes til høsten 2017.*
- *Styret ved Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning godkjenner studieplan for Erfaringsbasert mastergradsprogram i ledelse, veiledning og aksjonsforskning i utdanningssektoren*

Under forutsetning av at Erfaringsbasert mastergradsprogram i ledelse, veiledning og aksjonsforskning i utdanningssektoren blir vedtatt opprettet av universitetsstyret, anbefaler fakultetsstyret nedlegging av Erfaringsbasert masterprogram i utdanningsledelse.

Vi sender med dette fakultetsstyrets anbefaling om oppretting av Erfaringsbasert mastergradsprogram i ledelse, veiledning og aksjonsforskning i utdanningssektoren, samt nedlegging av Erfaringsbasert masterprogram i utdanningsledelse, til videre behandling hos universitetsdirektøren.

Bakgrunn/behov

Institutt for lærerutdanning og pedagogikk (ILP) søker om å opprette et erfaringsbasert mastergradsprogram i ledelse, veiledning og aksjonsforskning i utdanningssektoren, 120 studiepoeng (SAK IS-ILP 19/2016). Masterprogrammet skal erstatte erfaringsbasert masterprogram i utdanningsledelse, 120 stp. Studietilbudet planlegges med oppstart høsten 2017.

Erfaringsbasert masterprogram i utdanningsledelse ved UiT har eksistert siden 2004, og ble da etablert som et samarbeid mellom daværende Universitetet i Tromsø og Høgskolen i Tromsø. De aktuelle fagmiljøene ved de to institusjonene samarbeidet allerede om forskning, og ønsket å utvide det samarbeidet til også å gjelde undervisning. Erfaringsbasert master i utdanningsledelse er finansiert på ordinært viser over instituttets rammebevilgning.

Bakgrunnen for å legge ned dagens erfaringsbaserte master i utdanningsledelse og etablere en erfaringsbasert master i ledelse, veiledning og aksjonsforskning i utdanningssektoren er at fagmiljøene på ILP ønsker å bygge videre på et godt forskningssamarbeid for å skape innovativ undervisning for den aktuelle målgruppen av

studenter. Fagmiljøene knyttet til utdanningsledelse, veiledning og aksjonsforskning har flere møteplasser og ser en stor verdi i å jobbe sammen i et felles mastergradsprogram samt gi studenter gode fordypningsmuligheter som øker kvaliteten på mastertilbudet på instituttet.

Det ansees som viktig at den nye erfaringsbaserte masteren har et navn der ledelse av utdanningsorganisasjoner/utdanningsledelse er godt synlig og bygger videre på erfaringsbasert master i utdanningsledelse. ILP har kontrakt med Utdanningsdirektoratet om å drive den nasjonale rektorutdanningen og den nasjonale styrerutdanningen for barnehager (30 stp., ett kull i året). Det er et krav og en forutsetning at tilbyderne av disse utdanningene har en master i utdanningsledelse som rektorutdanningen/styrerutdanningen kan innpasses i.

Fakultetsstyret har tidligere godkjent et eget mastergradsprogram i veiledning. Denne er ikke blitt igangsatt, fordi man ikke fikk finansiering fra universitetsstyret. ILP har allerede i sin fagportefølje to masteremner på 15 stp. som omhandler veiledning i praksisfeltet. En revidert utgave av disse emnene skal tilbys i masteren. For å bli praksislærer er det nasjonale kravet 15 stp. videreutdanning i veiledning (jf. Nasjonale retningslinjer for grunnskoleutdanningen 1.-7. trinn og 5.-10. trinn samt også i retningslinjer for lektorutdanning 8.-13. trinn, PPU og barnehagelærerutdanningen). ILP har videre satt seg som mål at praksislærere skal ha minst 30 stp i veiledning. I henhold til nasjonale retningslinjer skal lærerutdanningsinstitusjoner tilby 30 stp veiledning til praksislærere.

Når det gjelder aksjonsforskning, har UiT samarbeidet med Göteborgs universitet om opprettelse og gjennomføring av en Nordisk mastergrad i skoleutvikling og aksjonsforskning. Dermed har de vitenskapelig ansatte ved UiT erfaring både med planarbeid og gjennomføring av masteremner i aksjonsforskning. Studenter på lærerutdanningene gjennomfører i tillegg et aksjonslæringsprosjekt i praksis, og gjennom dette er aksjonsforskning viktig som videreutdanning for utdanningssektoren.

Faglig relevans

- Betydningen av å anvende ledelse, veiledning og aksjonsforskning av høy kvalitet fremheves på tvers av de ulike lærerutdanningene og av ulike aktører i barnehage og skole.
- For skoler og barnehager med mange praksislærere vil én eller flere lærere/førskole-/barnehagelærere med en erfaringsbasert master i ledelse, veiledning og aksjonsforskning kunne bidra til kvalitetssikring av praksis og faglig styrking. Det vil også åpne for flere muligheter f.eks. regionale/lokale forskerstillinger og høyere FoU-kvalitet i praksisfeltet.
- Det å fremme ledelse, veiledning og aksjonsforskning av høy kvalitet kan også hevdes å være av særlig betydning for utfordringer i nordnorske skoler, med hensyn til frafall, rekruttering av lærere, kvalifisering og å motvirke gjennomtrekk av arbeidskraft. Denne masteren vil i så måte være i tråd med faglige prioriteringer av nordnorske/arktiske utfordringer i universitetets strategiplan.
- Masteren vil være en viktig videreutdanningsmulighet og karrierevei for lærere med en 4-årig lærerutdanning. Det er et økende behov for masterutdanning som videreutdanningstilbud for lærere. ILP har pr dagsdato eksaminert ut 103 masterstudenter for grunnskolen. Fra høsten 2017 vil lærerutdanningen for grunnskolen være en 5-årig integrert master for hele landet.
- Kompetanse i ledelse, veiledning og aksjonsforskning vil styrke skolenes kompetanse for eget utviklingsarbeid, og FoU-samarbeid mellom forsker, praksislærere og studenter. Masteren gir faglige fordypninger som er sentralt i forskningsbasert lærerutdanning og for aksjonslæring som et bærende prinsipp i samarbeidet mellom lærerutdanningen og universitetsskolene.
- De aller fleste barnehagelærere får pedagogisk lederansvar i barnehagen og det er behov for kunnskap om ledelse, veiledning og aksjonsforskning i barnehagesektoren. Det foreslåtte mastergradsprogrammet vil dermed fylle et viktig videreutdanningsbehov for denne gruppen.

Universitetsskoleprosjektet og PROTED

Instituttet mener også at en erfaringsbasert master i ledelse, veiledning og aksjonsforskning i utdanningssektoren må anses som viktig for universitetsskoleprosjektet og for Senter for fremragende utdanning (PROTED – Centre for Professional Learning in Teacher Education). Universitetsskoleprosjektet skal bidra til styrking av koblingen mellom teori og praksis og mellom utdanningen og praksisskolene. Det stilles derfor krav til universitetsskolenes kompetanse og det anses som svært viktig at universitetsskoler har praksislærere med et masternivå.

UiT er i en prosess for å få på plass videregående skoler som universitetsskoler. En koordinator for universitetsskoleprosjektet for videregående skoler er nylig tilsatt og utvelgelse av skoler vil skje i løpet av studieåret 2016-2017, gjennom en avtale med Troms fylkeskommune. Lektorutdanning 8-13 skal også knyttes tettere sammen med PROTED.

Universitetsskoleprosjektet er også i ferd med å utvides til barnehagesektoren. Fra høsten 2016 skal det settes i gang et eget prosjekt med universitetsbarnehager gjennom avtale med Tromsø og Alta kommune og studentsamskipnaden, hvor kommunene bidrar økonomisk til prosjektet.

Videre opptak til ph.d.-utdanning

Instituttet mener studieprogrammet må være et erfaringsbasert fordi arbeidet både på og mellom samlingene tar utgangspunkt i studentenes arbeidserfaringer, både tidligere og nåværende. Det arbeides med utgangspunkt i studentenes arbeidsplassrelaterte utfordringer, både med hensyn til erfaringsutveksling og i tekstproduksjonen som ligger til grunn for den formelle vurderingen. På denne måten bygger studiet systematisk bro mellom universitetet og praksisfeltet. Utover at studieprogrammet skal være erfaringsbasert er det et ønske fra instituttet at bestått eksamen fra programmet skal kunne tjene som opptaksgrunnlag for ph.d.-programmet ved UiT.

Ifølge forskrift om graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Tromsø - Noregs arktiske universitet (UiT) kapittel II. Opptak, studierett og permisjon § 6, 2. ledd heter det *Erfaringsbasert mastergrad på 120 studiepoeng kan gi grunnlag for opptak til ph.d.-studiet. I slike tilfelle skal fakultetet på førehand ha henta inn ei ekstern vurdering av om det sjølvstendige arbeidet i mastergraden har så høg kvalitet, fagleg, metodisk og vitenskapsteoretisk, at det kan vera grunnlag for opptak til ph.d.-studiet.* Slik fakultetet tolker forskriftens bestemmelse, vil ikke dette masterprogrammet på generell basis kunne tjene som grunnlag for opptak til ph.d.-programmet, men kandidater vil på individuelt grunnlag kunne vurderes for opptak til ph.d.-programmet.

Rekruttering

Et erfaringsbasert masterprogram i ledelse, veiledning og aksjonsforskning for utdanningssektoren har et stort rekrutteringspotensial. Utdanningsledelse har rekruttert godt i alle år. Det er et gjennomsnitt av 55 førsteprioritetssøkere og 30 som startet de seneste årene. ILP rekrutterer også mange lærere og førskole-/barnehagelærere til de øvrige pedagogiske masterprogrammene, samt at lærere som yrkesgruppe ønsker og trenger mange muligheter til videreutdanning. ILP mener at dette erfaringsbaserte mastergradsprogrammet ikke vil konkurrere med de øvrige pedagogiske masterprogrammene ved instituttet. Instituttet har ingen oppfatning om at erfaringsbasert master i utdanningsledelse har konkurrert med det øvrige mastertilbudet, men at det har komplementert mastertilbudet for denne målgruppen.

Søkningen til emnene i praksisveiledning i skole og barnehage samt satsningen på universitetsskoler gir i seg selv et stort grunnlag for studentrekruttering.

Masterprogrammet vil være attraktivt som videreutdanning også for yrkesfaglærere frem til lektorkompetanse i den videregående skolen.

Masteren vil i tillegg rekruttere de som ønsker en mastergrad for å utvikle, forske på og lede utdanningssektoren.

Opptak

Studieprogrammet søkes adgangsregulert til 60 studenter. Instituttet vil høstsemesteret 2016 utarbeide rangeringsregler for opptak til masterprogrammet. Rangeringsregler vil være klar i god tid før programmet publiseres.

Fagmiljøet ønsker å videreføre opptakskrav med relevant arbeidserfaring.

Forskning og fagmiljø

NOKUT stiller krav om at minst 50 % av årsverkene som er knyttet til studiet, skal dekkes av tilsatte i hovedstilling. Videre skal minst 40 % dekkes av tilsatte med førstestillingskompetanse og 10 % av professor-/dosentkompetanse.

Det samlede fagmiljøet i utdanningsledelse, veiledning og aksjonsforskning oppfyller kravene til både toppstilling og førstestillingskompetanse, se vedlegg 2: tabell.

Fakultetet har i inneværende studieår besluttet å tildele noen stillinger til institutter, for både å få brukt avsetninger samt gjøre noen strategiske føringer, etter fakultetsstyrets ønske. Instituttet har fått tildelt en stilling til det nye programmet. Stillingen er lyst ut og 9 søkere har søkt, hvorav flere med fullført ph.d.-grad.

ILP har i tillegg flere forskningsgrupper som er relatert til mastergradsprogrammet, dette gjelder:

- skoleutvikling og utdanningsledelse
- lærerutdanning i en forandringstid
- utdanning, samfunn og oppvekst
- veiledning

Fagmiljøet deltar også i forskjellige internasjonale samarbeid og nettverk.

Økonomi/ressursbruk

Det erfaringsbaserte mastergradsprogrammet i ledelse, veiledning og aksjonsforskning er bygd opp med stor grad av gjenbruk av emner. Dette vil føre til en begrenset økning av ressursbruken. Emnene som skal anvendes i programmet er i hovedsak allerede i instituttets portefølje, enten i dagens erfaringsbaserte master i utdanningsledelse eller som videreutdanning i veiledning. Instituttet vil i forbindelse ved oppretting av programmet, opprette tre emner på 15 stp hver. De emner som må opprettes er PFF-3XXX fellesemnet, PFF-3XXX Aksjonsforskning og skoleutvikling 1 og PFF-3XXX Aksjonsforskning og skoleutvikling 2.

Samtidig reduseres ressursbruken, jf. dagens erfaringsbaserte master i utdanningsledelse, fra 60 stp emner i utdanningsledelse til 30 stp emner i utdanningsledelse. I tillegg har dagens master i utdanningsledelse gitt et eget metodeemne på 30 stp. I den nye, planlagte masteren skal emnet PED-3055 metode og vitenskapsteori benyttes. Emnet PED-3055 tilbys nå i både master i spesialpedagogikk, logopedi og fagdidaktisk master. Dette sambruket fører til en betydelig reduksjon av ressursbruk på metode, jf. erfaringsbasert master i utdanningsledelse.

En foreløpig beregning hentyder at ressursbruken blir å øke med ca. 300 timer, men da er ikke dagens veiledningsemner trukket fra, så det kan tyde på at det samlede ressursuttaket blir som tidligere. Dette er kun beregninger, da et økt antall studenter vil få utslag på veiledningsressursen på mastergradsoppgaven. Mastergradsprogrammet vil bli finansiert gjennom studiepoengproduksjon i finansieringskategori D. Det

betyr at vi kan budsjettere med ca. 30.000 kroner ekstra pr student (60 studiepoeng) pr år etter dagens modell. Finansieringen vil bli lagt om fra 2017 eller 2018, hvor betydningen av studiepoeng reduseres til fordel for kandidatproduksjon.

Infrastruktur

Infrastrukturen rundt oppretting av en erfaringsbasert master i ledelse, veiledning og aksjonsforskning i utdanningssektoren vil følge samme infrastruktur som den erfaringsbaserte master i utdanningsledelse både når det gjelder administrasjon og ledelse av programmet. Dermed vil ikke oppretning av det nye masterprogrammet påvirke eksisterende infrastruktur i noen stor grad.

Studieplan/studieopplegg

Erfaringsbasert master i ledelse, veiledning og aksjonsforskning i utdanningssektoren skal tilbys deltid over fire år. PFF-3XXX fellesemnet 15 stp., PED-3055 metode og vitenskapsteori 20 stp og PFF-3XXX mastergradsoppgaven 40 stp. vil være felles for alle studentene som blir tatt opp på programmet. Studentene skal ha faglig fordypning i 30 stp (15 + 15) innenfor enten utdanningsledelse, veiledning eller aksjonsforskning. Studentene skriver mastergradsoppgave innenfor valgt fordypning.

4. semester velges et valgemne (15 stp) blant de fagområdene som ikke inngår i den faglige fordypningen.

Studieplanen er utarbeidet i tråd med kvalitetssikringssystemet til UiT. Se vedlegg 1.

Arbeidsomfang for studentene

Studieprogrammet består av i alt 120 studiepoeng, som skal gå over 50 % deltid. Det vil si at studentene har ca. 805 timer per studieår. Det tilsvarer 50 % av NOKUTs krav til fulltidsstudium som er ca. 1600–1800 timer per år. Læringsaktivitetene fordeles på forelesninger, samlinger, kollokvier, selvstudium, veiledning og eksamensforberedelser. Se vedlagte tabell om arbeidsomfang, vedlegg 3. I de enkelte emnebeskrivelsene blir de eksakte læringsaktiviteter per emne beskrevet.

Internasjonalisering

Studentene kan søke om innpassing for emner som er tatt ved utenlandske universitet. Instituttet har per dags dato utvekslingsavtaler med Berkeley, York og Umeå.

Kvalitetssikring

Studieprogrammet evalueres muntlig hvert studieår, i tråd med de øvrige programmene på instituttet.

Nedlegging av erfaringsbasert mastergradsprogram i utdanningsledelse

Instituttet søker om å få legge ned erfaringsbasert mastergradsprogram i utdanningsledelse, da det foreslåtte erfaringsbaserte masterprogrammet i ledelse, veiledning og aksjonsforskning i utdanningssektoren skal erstatte dagens master i utdanningsledelse. Erfaringsbasert master i utdanningsledelse har ikke hatt ordinært opptak høsten 2016 i påvente av nytt masterprogram, og fagmiljøet har laget en god plan for å få studenter som er tatt opp på dagens masterprogram i utdanningsledelse til å fullføre programmet.

Vurdering ved HSL-fakultetet

Oppretting av erfaringsbasert mastergradsprogram i ledelse, veiledning og aksjonsforskning i utdanningssektoren vil støtte opp under UiTs strategi om å være nasjonalt ledende på lærerutdanning. Et slikt studietilbud vil være et viktig tiltak mot nordnorske/arktiske utfordringer: Det vil styrke faglig kompetanse og FoU-kvalitet i nord-norske skoler og barnehager og kan på den måten hindre frafall og rekruttere flere lærere til skolene. Masterprogrammet vil rekruttere flere studenter til fakultetet fra skoler og barnehager, som trenger kompetanseheving. Det vil gi bedre tilbud om videreutdanning, også for yrkesfaglærere som ønsker masterkompetanse. Programmet vil imøtekomme Utdanningsdirektoratets kontrakt med ILP om å drive nasjonal rektorutdanning og styrerutdanning for barnehagene, samt nasjonale retningslinjer med krav om

kompetanse hos praksislærere i universitetsskolene. Dette vil videre styrke samarbeidet mellom lærerutdanningen og universitetsskolene, videreutvikling av universitetsskoleprosjektet og samarbeid med Senter for fremragende utdanning. Studieprogrammet er basert på faglig samarbeid mellom forskningsmiljøene innenfor utdanningsledelse, veiledning og aksjonsforskning, og vil derfor ha både faglig og ressursmessig gevinst. Gjenbruk av allerede eksisterende emner vil også være ressursbesparende.

Ved oppretting av det nye masterprogrammet vil det være nødvendig å legge ned dagens erfaringsbaserte masterprogram i utdanningsledelse.

Dersom kandidater fra erfaringsbaserte mastergradsprogram skal kunne gis opptak til ph.d.-studier ved UiT på generelt grunnlag, vil dette kreve endringer i institusjonens ph.d.-forskrift. Fakultetet ser at dette ville vært gunstig med tanke på videre kvalifisering for kandidater fra programmet i ledelse, veiledning og aksjonsforskning, men ønsker ikke å foreslå en eventuell forskriftsendring før det er gjort en grundigere vurdering av hvilke andre implikasjoner en slik endring vil få for ph.d.-programmet ved HSL-fakultetet. Fakultetet vil vurdere å fremme en egen sak for styret om dette på et senere tidspunkt.

Vennlig hilsen

Olav Skare
seksjonsleder
—
olav.skare@uit.no
77 64 66 11

Anne Kjosnes
seniorrådgiver
—
anne.kjosnes@uit.no
77 64 56 29

Vedlegg: 1) Studieplan for Erfaringsbasert mastergradsprogram i ledelse, veiledning og aksjonsforskning i utdanningssektoren
2) Tabell: fagmiljø
3) Tabell: arbeidsomfang for studentene